

Offentligt

Vi både hører og ser med øjnene

Unge fortæller om, hvordan det er at være døv

Nyborgskolen

Nyborgskolen tilbyder undervisning og bolig til unge med høretab fra hele Danmark.

Skolen danner bro fra børneskolen til de unges voksenliv. Her får de personlig udvikling, dannelse og livslæring - og de bliver forberedt til videre uddannelse eller arbejde.

Et ophold på Nyborgskolen kan vare 1-3 år - alt efter den enkelte elevs behov. Eleverne kan tage afgangsprøver på 9. og 10. classes niveau eller gennemføre den 3-årige ungdomsuddannelse for elever med særlige behov.

Vi både hører og ser med øjnene

Udgivet af Nyborgskolen

College og kompetencecenter for unge med høretab

nyborgskolen@soc.regionsyddanmark.dk

www.nyborgskolen.dk

Fotos: fagfotografen.dk

Tekst og redaktion: Benthe Hjorth Christiansen

Layout og tryk: Trykteam Svendborg

Eftertryk er tilladt med kildeangivelse

Juni 2012

Nyborgskolen er desuden landsdækkende kompetencecenter, når det gælder unge med høretab og servicerer kommuner, uddannelsesinstitutioner m.fl.

Som navnet siger ligger skolen i Nyborg - og det har den gjort i mere end 100 år. I sommeren 2012 flytter Nyborgskolen til Fredericia i tilknytning til Center for Høretab, men beholder sit navn.

Både Nyborgskolen og Center for Høretab drives af Region Syddanmark.

Vi forbereder til et voksenliv med kvalitet og mening

Det sociale liv fylder meget på Nyborgskolen, sådan som det også fremgår af fortællingerne i dette hæfte. For unge med høretab er det nemlig vigtigt at være sammen med ligestillede unge, hvor kommunikationen kan glide let. Det er med til at give styrke til et liv blandt hørende.

På Nyborgskolen arbejder vi målrettet med at udvikle elevernes sociale kompetencer, og deres store forskellighed - bortset fra høretabet - er med til at skabe en blomstrende mangfoldighed og en stor tolerance.

Men det sociale liv er ikke det eneste mål for eleverne på Nyborgskolen. De får også hjælp og støtte til at rette blikket fast mod fremtiden. Den enkelte elevs potentialer bliver afdækket som forberedelse til et voksenliv med størst mulig kvalitet og mening, som kan bestå i at få en uddannelse, en læreplads eller i at lære at mestre livet.

At være født med et høretab betyder ofte, at faglig indlæring tager længere tid, end det gør for andre - ganske enkelt fordi det er mere besværligt at tilegne sig viden og færdigheder. Det, de unge mangler, kan de indhente på Nyborgskolen, hvor vi har store ambitioner på vores elevers vegne. Vi ved nemlig af erfaring, at unge med høretab kan meget mere, end omgivelserne tror og forventer.

I tæt samarbejde med elev, forældre og den kommunale UU-vejleder udvikler vi en fremtidsplan for hver enkelt elev. Planen er dynamisk og bliver justeret undervejs, og vi slipper ikke eleven, før målet er nået.

For en af de unge i hæftet, Peter Lybker, er målet at blive smed. Hans ophold på Nyborgskolen indeholdt derfor værkstedsfag og de teoretiske fag, der er en forudsætning for at klare teknisk skole, og under opholdet på teknisk skole fungerer lærere fra Nyborgskolen som mentorer for Peter.

Andre elever har andre mål, men fælles for dem er, at Nyborgskolen understøtter deres mål.

I hæftet fortæller nuværende og tidligere elever om deres ophold på Nyborgskolen og om, hvordan det er at være ung med høretab. Fortællingerne er blevet til på baggrund af interviews med bi-stand fra simultantolke og Nyborgskolens lærere.

Vi håber, at hæftet kan være med til at synliggøre og skabe forståelse for de udfordringer, som unge med høretab har.

*Forstander Steen Friis
Nyborgskolen*

Vi har brug for at være sammen med andre døve

Nikoline Hastings, 18 år, København, 1. års elev

Jeg er tvilling, og min søster og jeg blev født for tidligt. Vi kom i kuvøse og fik ilt.

Jeg var meget syg, og det gjorde, at jeg er helt døv og delvis blind på det ene øje.

Mine forældre fandt ud af, at jeg var døv, da jeg var 6 måneder. De kunne jo ikke tegnsprog på det tidspunkt, så de fandt frem til en tidligere elev på Nyborgskolen, Morten. Han underviste dem i tegnsprog, og kommunen betalte.

Et år senere var de blevet ret gode til det, og så lærte de mig tegnsprog. Men deres niveau var ikke så højt, og de var fra starten klar over, at kommunikationen var vigtig for mig - og at det var vigtigt for mig at være sammen med andre døve.

Derfor aftalte de med Morten og hans kone Mie, som begge selv var døve, at jeg kom hos dem 5-6 gange om måneden fra jeg var 3 år.

Morten og Mie blev senere skilt, og jeg fortsatte med at komme hos Mie, indtil jeg var 12-13 år. På den måde fik jeg udviklet mit tegnsprog og blev rigtig god til det. Samtidig lærte jeg noget om,

hvordan man klarer sig som døv i de hørendes verden.

Det er så vigtigt, at vi får lov til at være sammen med andre døve, hvor vi kan kommunikere på vores eget sprog - altså tegnsprog - og at vi oplever den selvudvikling, der sker, når man er sammen med andre, uden at der er kommunikationsproblemer.

Det er desværre bare så svært i dag, fordi der bliver færre og færre døve på grund af, at mange får CI - en Cochlear Implant (et avanceret høreapparat, der omdanner lyden til elektriske signaler, som hjernen omsætter til lyd).

Jeg gik på Kastelsvejens Skole i København for hørehæmmede og døve og flyttede ind på skolens elevhjem, da jeg var 14 år. Her var et tegnsprogsmiljø, og jeg var sammen med andre døve.

En dag kom en lærer og nogle elever fra Nyborgskolen på besøg og fortalte om skolen, de muligheder, der er her, hvordan eleverne har det, og hvad de oplever.

På det tidspunkt var jeg meget usikker på, hvad jeg skulle vælge

efter 10. klasse. Hvis jeg ikke valgte en skole for døve og hørehæmmede, skulle jeg sidde som eneste døv i en almindelig skoleklasse, og det havde jeg ikke lyst til.

Det endte med, at jeg valgte Nyborgskolen for at kunne være sammen med andre døve, og fordi det er den eneste skole for unge, hvor man taler med lærerne uden tolk, altså hvor vi taler tegnsprog sammen.

Desuden kan man få eksaminer på skolen.

Det betød også meget for mig, at den boglige linje - World Wide, som jeg gerne ville ind på, har en rejse til USA.

Her får vi 4 ugers undervisning på Gallaudet University i Washington DC, hvor der kommer døve og hørehæmmede unge fra hele verden, og hvor alt foregår på vores præmisser.

Vi skal bo på universitetets kollegie, og vi skal også besøge New York.

Det er meget spændende.

En dansk døvelærer, der selv er døv, og som har arbejdet på Gallaudet, kommer og lærer os

amerikansk tegnsprog, før vi skal af sted.

Amerikansk og dansk tegnsprog er nemlig ikke det samme. Der er meget stor forskel.

Jeg har tidligere været i USA flere gange, fordi jeg har familie derovre og jeg kan lidt amerikansk tegnsprog – men kun lidt. Jeg kan forstå det, hvis de taler langsomt, men ikke, hvis de taler i normalt tempo.

Jeg kan også lidt internationalt tegnsprog. Det bruger vi, når vi rejser rundt i verden. Så kan vi sammen med kropssprog og gestikulation kommunikere med andre døve og hørehæmmede.

Jeg søgte ind på Nyborgskolen i december 2010, og først i slutningen af juni fik jeg at vide, at jeg kunne komme ind efter sommerferien 2011.

Det halve år, hvor jeg gik og ventede på svar, var jeg så nervøs for, om jeg kunne komme herved. Men det lykkedes så, og jeg er helt sikkert glad for mit valg.

I starten var det lidt svært, men nu går det rigtig fint.

På min gamle skole havde vi det ikke godt i min klasse. Der var mobning og drilleri, og jeg blev mobbet. Jeg har jo et synsproblem oveni, at jeg er døv, og jeg tænker, at jeg nok blev mobbet, fordi jeg var lidt anderledes. I 8. klasse var jeg nødt til at stoppe og flytte over i en anden klasse,

På Nyborgskolen har jeg ingen problemer. Her er ingen mobberi og drilleri.

Jeg havde kammerater på min gamle skole, men jeg lå på et højere niveau, end de gjorde, og derfor snakkede vi ikke så godt sammen.

Her er vi mere på niveau. Vi kan gå i dybden med vores snak og have det sjovt sammen.

For mig er kammeraterne det bedste ved at være på skolen. De føles mere som rigtige veninder og venner. Dem vil jeg gerne holde fast ved.

Jeg har endnu ikke besluttet, om jeg vil fortsætte på Nyborgskolen næste år. Jeg synes, at det er svært at vælge. To af mine venner skal på Center for Døve i Nyborg, som har masser af muligheder, og hvis man ikke ved, hvad man vil, når man er færdig med skolen, har man mulighed for at prøve forskellige ting.

En anden mulighed er Castberggård i Hedensted, som er en højskole for døve. De har samarbejde med VUC i Horsens, men bruger tolk, når elever og lærere skal snakke sammen. Og det er meget hårdt. Man skal virkelig koncentrere sig om at aflæse tolken, og man bliver træt.

Når læreren kan tegnsprog, er tempoet meget mere roligt. Kommunikationen er heller ikke så forpligtende, som hvis der er tolk på – der kan godt være lidt sjov og uforpligtende snak ind imellem og også pauser i samtalen.

Med tolk på er man koncentreret om at bruge tiden til det faglige, og når man snakker med hørende, så kører det bare derudad i en lind strøm. Der er ingen pauser, og det er hårdt.

Tegnsprog er heller ikke bare tegnsprog. Man bruger tegnsprog på hver sin måde og taler lidt forskelligt afhængigt af, hvilken skole man kommer fra.

Men når jeg har møder med f.eks. kommunen, har jeg altid tolk på, fordi vi skal være helt sikre på at undgå misforståelser. Jeg ønsker jo også at få alle informationer med.

Da jeg var lille, drømte jeg om at blive dyrlæge. Jeg har været i praktik i en dyrehandel. Det var rigtig godt, og jeg vil meget gerne arbejde med dyr – f.eks. de små kæledyr i Zoologisk Have.

Men som døv er det meget svært at komme ind, fordi det er så få, der bliver optaget på uddannelsen som dyrepasser.

Jeg kender en døv, som har fået uddannelsen, men hun har ikke fået job, efter at hun er færdig.

Jeg kan også godt lide at lave mad, og det kunne være en anden mulighed. Men jeg har hørt, at det kan være meget stressende, og det passer jo ikke til mig at få stressende arbejde, så jeg er lidt i tvivl.

Det sværeste ved at være døv er, at vi ikke har nær så mange muligheder som hørende. Det gælder job og uddannelse, men det kan også være svært at få almindelige oplysninger.

Hvis jeg sidder i et tog, kan det ske, at folk lige pludselig rejser sig og forlader toget – og jeg tænker: "Hvad sker der her?"

Det kan være, at der i højttaleren er blevet sagt, at toget ikke kører længere, fordi der er sket et eller andet. Jeg kan se, at folk går, men jeg aner jo ikke hvorfor.

Jeg prøver aldrig at spørge togpersonalet om f.eks., hvornår toget er i København. Jeg følger bare med og ser, hvad der sker.

Men måske kunne jeg godt i fremtiden finde på at spørge, hvis jeg har siddet længere tid i et tog, uden at der sker noget.

Ja, og så er det også svært med kommunikationen med hørende og med

de familiemedlemmer, som ikke kan tegnsprog.

Kun mine forældre og min tvillingesøster kan lidt tegnsprog, mens de andre i min familie bruger lidt kropssprog og lidt gestikulation.

Min far er amerikaner, og når jeg kommunikerer med hans familie, tolker han.

Jeg skriver også sammen med dem – jeg skriver på dansk, og far oversætter det til engelsk. Når jeg får breve fra dem, oversætter far dem til dansk for mig.

Jeg har det fint med at læse, og jeg kan godt skrive – men det er ikke grammatisk perfekt.

Når vi er til familiefester, spørger jeg mine forældre, om de vil tolke. Det gør de, men de glemmer jo at tolke – og snakker bare løs. Så skal jeg lige prikke til dem igen og spørge, hvad de snakker om – og det er svært. Deres tegnsprog er jo ikke helt perfekt.

Så ved familiefester og den slags føler jeg mig ofte alene.

Jeg kan ikke selv tale, og jeg kan kun meget lidt mundaflæsning, så jeg bruger tegnsprog.

Jeg brugte høreapparat fra jeg var 8 til 11 år, men havde ikke rigtig noget udbytte af det, for jeg havde svært ved at skelne lydene fra hinanden.

I dag har jeg det sådan, at jeg ikke synes, at jeg har brug for CI. Det er ikke noget for mig.

Jeg er jo også gammel nu, og det ville være svært, hvis jeg lige pludselig skulle til at lære en masse lyde at kende.

5.000 døve i Danmark

En promille af et lands befolkning er døve, og der findes omkring 5.000 døve i Danmark.

Hvert år fødes omkring 65 børn med så stort et høretab, at de kan kaldes døve, og 5-10 personer bliver døve. Her er ikke medregnet den store gruppe af ældre, der med tiden mister hørelsen. Omkring 50 procent af alle over 75 har et høretab.

Rent medicinsk er man døv, hvis ens høretab ligger mellem 70 og 100 decibel.

Danske Døves Landsforbund anvender en sociologisk synsvinkel på døvhed. Forbundet anser en person for døv, når han/hun identificerer sig med gruppen, der har tegnsprog og døvekultur – uanset graden af høretab.

Tegnsprog

Det er en udbredt opfattelse, at tegnsprog er internationalt. Det er det ikke. For hvert sprog findes der et tegnsprog.

Tegnsprog har et håndalfabet, hvor hvert bogstav har en håndstilling. Håndalfabetet anvendes typisk til at stave person- og stednavne eller ord, der ikke findes noget tegn for.

Tegnsprogsbrugere anvender meget mimik og gestikulation. Som tegnsprogsbruger kan man derfor relativt let komme i gang med at kommunikere med tegnsprogsbrugere fra andre lande.

Der findes en ordbog over dansk tegnsprog med 2.000 tegn og mere end 3.500 sætningseksempler. Ordbogen ligger på nettet på adressen: www.tegnsprog.dk

Tegn til tale er ikke det samme som tegnsprog, men en kombination af tegn og tale.

Døve er hverken klamme eller grimme

Kasper Rasmussen, 18 år, Esbjerg, 2. års elev

Det sværeste ved at være døv er kommunikationen, for det er meget svært som døv at forstå, hvad de hørende siger.

Sværest er det, når flere hørende taler sammen, eller jeg er i en forsamling. Det er nemmere, hvis hørende kommer hen til mig og taler direkte til mig. Så kan jeg blot pege på mine ører, ryste på hovedet - og så vise, at de kan skrive til mig eller pege eller tegne i luften.

Jeg prøver at fortælle de hørende, at de blot skal vise det, de vil sige. Som døve er vi jo vant til at aflæse andre, og vi har nemt ved at forstå dig, hvis du f.eks. gestikulerer eller mimer.

Jeg synes faktisk, at en del hørende er gode til at kommunikere, men ikke alle hørende kan tale med døve. Nogle har fordomme om døve og tror, at vi ikke kan noget. Andre tror, at vi er handicappede, fordi vi er døve.

Hørende unge er meget nysgerrige over for os. Når vi er i byen i Nyborg, spørger de ind til, hvordan det er at være døv, og de vil meget gerne lære tegnsprog. F.eks. skriver de på en seddel til os, hvordan man siger "nej" eller "øl", og så underviser vi dem. Vi lærer dem tegn for de ord, som vi nu har brug for i vores kommunikation.

Det kan f.eks. også være ord som "dansen" og "bordfodbold". Så ved de jo, hvad det betyder, når vi på tegnsprog spørger, om vi skal gå over og spille bordfodbold eller danse.

Jeg har 2-3 hørende venner, som jeg har fået, mens jeg har gået på Nyborgskolen, og dem har jeg en fin kontakt med.

Selvfølgelig er der enkelte unge, som mobber os. Når jeg spørger, hvorfor de mobber, siger de som regel noget om at være klam og ulækker.

"Hallo!" siger jeg så. "Døve er hverken klamme eller grimme. Vi er nøjagtig ligesom alle andre mennesker.

Den eneste forskel er, at vi ikke kan høre!"

I Nyborg ved alle, at når vi gestikulerer, så er det, fordi vi er døve. Jeg bruger mest kropssprog, når jeg er ude i byen - jeg peger og gestikulerer. Sommetider skriver jeg også sammen med den, jeg kommunikerer med, og jeg kan en smule mundaflesning, hvis folk taler langsomt og tydeligt.

Min bedste ven, Peter, er hørehæmmet og kan tale med hørende, så ham bruger jeg som tolk, når vi er sammen.

Jeg er helt døv. En gang imellem kan jeg pludselig høre en lyd, og jeg tænker:

“Hvad er det, jeg hører”. Men efter en time eller to er lyden væk igen.

Flere og flere døve får indopereret en CI – en Cochlear Implant (et avanceret høreapparat, der omdanner lyden til elektriske signaler, som hjernen omsætter til lyd). Men det siger jeg nej tak til.

Jeg er født og vokset op som døv. Sådan er jeg, og jeg klarer mig.

Som barn kom jeg på børnedøveskolen i Fredericia efter at have gået i børnehave hjemme i Esbjerg.

Sammen med andre døve børn blev jeg hver dag kørt frem og tilbage til Fredericia i bus, men det tog lang tid – omkring halvanden time hver vej – fordi bussen skulle rundt og hente os alle sammen.

Derfor flyttede jeg hjemmefra og ind på Fredericiaskolens elevhjem, da jeg skulle i 2. klasse.

Jeg syntes, det var fint. Der var jo masser af venner, og vi legede sammen. Jeg skulle ikke så tidligt op, og jeg havde ikke ret langt til skole. Det var dejligt nemt.

Da jeg skulle i 9. klasse, flyttede jeg ind på Fredericiaskolens kollegie, hvor jeg selv skulle lave mad, handle, gøre rent o.s.v., og da jeg skulle i 10. klasse, kom jeg til Nyborgskolen.

Jeg kendte nogle få af de elever, der var her, og i starten var jeg mest sammen med dem.

Nogen af de andre elever talte jo til mig, og så udviklede det sig lige så stille.

Jeg er glad for at være her. Jeg har fået nye kammerater og nye venner.

Jeg går på værkstedslinjen, som hedder Innovation. Jeg lærer noget mere

matematik og lærer praktiske ting som at arbejde i jern, træ og metal. Jeg lærer også at arbejde i haven.

Det bedste på Nyborgskolen er fritiden, hvor alle vi kammerater bare er sammen.

Men desværre er vi ikke så mange elever tilbage på skolen, så det er lidt kedeligt.

Selvfølgelig snakker vi sammen og sidder ved computeren sammen – men det er ikke som sidste skoleår, hvor vi bare tog ud i byen eller var en masse sammen om fodbold eller andre aktiviteter.

Jeg prøver at få nogen af de andre med i byen eller med til at spille lidt fodbold. Men som oftest kan de ikke, fordi de ikke har penge eller er skadet – eller sådan noget. Det bliver bare til computer, eller vi sidder og snakker sammen.

Jeg bor på Nyborgskolens kollegie. Jeg har min egen lille lejlighed, hvor der er køkken, og jeg laver mad og holder styr på det hele selv.

På kollegiet havde vi en lille kro, Carlskroen, som jeg var formand for, men desværre er den nu nedlagt, fordi der blev stjålet sodavand og penge. Her kunne vi ellers købe slik og sidde og hygge os sammen.

Min plan er at få et år mere her på Nyborgskolen, og når jeg er færdig, skal jeg jo have en uddannelse. Måske bliver det som tømrer, måske som fisker. I hvert fald skal det være en uddannelse, hvor jeg skal bruge mine hænder, for det er jeg god til.

Jeg har snakket med kommunen om at bruge det næste skoleår til at komme ud i praktik forskellige steder

og på den måde finde ud af, hvad jeg gerne vil uddanne mig til.

Hvis jeg ikke var kommet på Nyborgskolen, ville jeg ikke have haft mulighed for at møde andre døve på min egen alder og få kammerater og venner.

Jeg har netop været med på en tur til døveskoler rundt om i landet for at fortælle om Nyborgskolen. De fleste elever, som vi mødte, kendte ikke skolen, og derfor er det så nødvendigt, at vi kommer ud og fortælle om, hvad skolen er.

For det er jo godt for unge døve at komme her, og jeg håber, at der kommer flere.

Men jeg har fået at vide, at mange unge desværre får afslag fra deres kommune på at komme her. Det kan jeg slet ikke forstå, for jeg synes nemlig, at der er for lidt hjælp til døve.

Vi bliver ligesom skubbet i baggrunden.

Men det er jo vigtigt for døve unge at komme ud og få noget skoleundervisning. Vigtigt, at de kommer ud og er sammen med andre døve unge og på den måde får et bedre uddannelsesforløb og en bedre fremtid.

Når kommunerne giver afslag på, at de unge kan komme her, resulterer det jo også i fyringer af lærere og pædagoger, og vi ser også, at de tilbud, der er til døve rundt omkring i landet, lukker.

Til sidst har vi ingen steder, hvor vi kan møde hinanden og være sammen – hvad vi jo netop har brug for.

Så de steder vil vi ikke miste!

CI – Cochlear Implant

Cochlear Implant, som i daglig tale kaldes CI, er et avanceret høreapparat, som kan indopereres i øret på døve og hørehæmmede børn og voksne, der ikke har udbytte af et almindeligt høreapparat.

Forskellen på et almindeligt høreapparat og et CI er, at et CI ikke forstærker lydene ligesom et høreapparat gør. Et CI omdanner i stedet lyden til elektriske signaler, som hjernen så skal omsætte til lyd.

Næsten alle døvfødte børn tilbydes i dag en CI-operation.

I Danmark blev det første døve barn CI-implanteret i 1993, og i dag findes der på landsplan omkring 400 CI-opererede børn og unge – ifølge Danske Døves Landsforbund.

Det bedste ved skolen er kammeraterne

Søren Anker Hansen, Assens, 17 år, 1. års elev

Det bedste ved at være på Nyborgskolen er kammeraterne. Jeg får venner her! Jeg lærer også noget mere, og vi har fokus på min fremtid og mine muligheder for at få en uddannelse.

Jeg er meget interesseret i it, og derfor skaffede skolen mig sidste år en praktikplads i it-firmaet Webgait i Nyborg.

Både ejeren og medarbejderne er døve, og de er alle sammen tidligere elever på Nyborgskolen. De yder it-support, reparerer computere o.s.v., og jeg var glad for at være der. Jeg var også glad for, at jeg kunne snakke med dem - for vi brugte jo tegnsprog alle sammen.

Jeg var der en dag om ugen i knapt et halvt år og lærte rigtig meget. Jeg prøvede de forskellige ting og fandt ud af, at jeg gerne vil uddanne mig til it-supporter på Vejle Tekniske Skole og arbejde med it i fremtiden.

Måske kan jeg få en læreplads hos Webgait. Jeg har allerede snakket med dem om det, og de var positive. De sagde, at det må vi prøve at finde ud af!

Det tager to år at blive it-supporter, og nu handler det om, at jeg skal dygtiggøre mig, så jeg kan komme i gang med uddannelsen. Jeg snakker

meget med lærerne om, hvad der skal til, og det er nødvendigt, at jeg kommer op på et højere niveau i både dansk, engelsk og matematik. Derfor skal jeg i hvert fald være på Nyborgskolen et år mere - måske også to. Det vil vise sig, hvor hurtigt jeg bliver klar.

Jeg er født hørende, men da jeg var omkring 2 år, blev jeg meget syg og mistede hørelsen.

Jeg fik indopereret CI - Cochlear Implant (et avanceret høreapparat, der omdanner lyden til elektriske signaler, som hjernen omsætter til lyd) og kom i børnehave og senere skole på børnedøveskolen i Fredericia. Her lærte jeg tegnsprog, og samtidig tog mine forældre et tegnsprogskursus i København, så vi kunne snakke sammen.

Jeg blev kørt frem og tilbage til skolen sammen med andre døve børn. Men de to sidste år var jeg eneste passager i bilen.

En af mine gode døvevenner begyndte på Nyborgskolen og fortalte mig meget godt om stedet - bl.a. at man kunne bo her, lære noget mere dansk og prøve forskellige ting.

Det lød så godt, at jeg bad mine forældre om at blive elev på skolen, og

jeg startede i 2011 efter at have gået i 10. klasse på Fredericiaskolen.

Det er fint for mig at være her, og det er sjovere end på Fredericiaskolen. Her er alle eleverne på min egen alder. Vi er sammen hele tiden og laver forskellige ting sammen. Mit tegnsprog bliver også bedre og bedre, fordi jeg er i et miljø, hvor vi hele tiden bruger tegnsprog.

Desværre bor jeg ikke på skolens kollegie sammen med de andre, for vi har fået at vide af kommunen, at det er for dyrt. Derfor bor jeg hjemme hos mine forældre og rejser frem og tilbage til Assens hver skoledag.

Jeg ville så gerne bo her - for at være tæt på mine venner. Jeg kan jo ikke være sammen med dem i fritiden, og jeg føler, at jeg går glip af noget, fordi jeg ikke bor her. Jeg tager hjem hver dag, når skolen er færdig, så der er en masse ting, jeg ikke kan være med til.

Det sværeste ved at være døv er, at det sommetider kan være svært at snakke med hørende. Nogen kigger nemlig væk, når vi kommunikerer med dem.

Men det er nødvendigt for os, der er døve, at man ser på hinanden, når man skal kommunikere.

Når jeg taler med mine hørende venner, ser vi på hinanden hele tiden og gestikulerer og peger. Jeg kan høre deres stemmer, når jeg har min CI på - og samtidig bruger jeg mundaflæsning. Det har jeg lært mig selv. Jeg taler også, og de, der kender mig, kan forstå det meste af, hvad jeg siger.

Men mennesker er jo forskellige - og sommetider kan det være svært for hørende at forstå, hvad det vil sige at være døv.

Fra irakisk til dansk tegnsprog

Sarah Jabbar, 23 år, Irak/Holstebro, 2. års elev

Jeg er født døv, men med høreapparat kan jeg høre en lillebitte smule, og derfor bruger jeg både stemmetale og tegnsprog.

Da jeg var barn, gik jeg i skole i Irak på en stor skole for døve børn, og her lærte jeg irakisk tegnsprog. Jeg fik høreapparater og lærte derfor også at tale arabisk.

I marts 2009 kom jeg til Danmark sammen med min familie. Det var så svært. Jeg forstod jo ingenting - dansk og irakisk tegnsprog er ikke det samme, og selvom jeg kunne høre en smule, forstod jeg intet af det danske sprog.

Vi kom til Holstebro, men her mødte jeg ingen andre, der var døve - så det var kedeligt, og jeg følte mig meget alene.

Min mor og Holstebro Kommune fandt ud af, at jeg skulle på Nyborgskolen, og det er jeg rigtig glad for. Det er en god skole, og det er godt for mig at være her. Jeg startede i 2010 og begyndte at lære dansk tegnsprog fra den første dag.

Det var meget svært. Det krævede øvelse og indlæring, og jeg lærte meget ved at kigge på mine venner her på skolen og se, hvordan de brugte tegnsproget. Jeg lærte det rimelig hurtigt, for jeg ville jo gerne kunne kommunikere med lærerne og vennerne.

Det går mere langsomt med de danske ord og dansk tale. Jeg kan jo godt høre lidt og også forstå lidt dansk tale, men jeg kan ikke så mange danske ord. Jeg øver mig meget på computeren, som har forskellige programmer, jeg kan bruge.

F.eks. kan jeg høre det danske alfabet - a, b, c o.s.v. Jeg gentager bogstaverne ét for ét. Det er rigtig svært. Jeg kan f.eks. ikke sige "k" med stemmen. Men det går hele tiden fremad.

Desværre er jeg ved at glemme det irakiske tegnsprog, fordi jeg er her. Det er jeg ked af, for jeg savner Irak. Der var godt at være, og jeg gik på en god skole.

Men jeg kan heldigvis stadig tale irakisk med stemmen.

Hele min familie er hørende. Jeg er den eneste, der er døv, og det er svært.

Når familien snakker sammen, spørger jeg ind til, hvad de snakker om, og så svarer de mig. De kan bruge enkelte tegn på irakisk tegnsprog og bruger ellers arabisk tale. Men sommetider når de snakker sammen, tænker jeg bare "Pyt med det" - og lader dem snakke uden at bryde ind.

Jeg fik indopereret en CI - Cochlear Implant (et avanceret høreapparat, der

omdanner lyden til elektriske signaler, som hjernen omsætter til lyd) i den ene side i december 2010.

Det gør stadigvæk lidt ondt, men nu kan jeg høre bilerne på gaden, fuglenes sang, og når døre bliver åbnet og lukket. Men hvis flere snakker sammen, kan jeg slet ikke følge med. Så er det bare støj.

Jeg øver mig stadigvæk i at lære de forskellige lyde at kende - og det går bedre og bedre. Når jeg øver, bruger jeg computeren. Jeg har et program med lyde, som jeg spiller, for at lære at genkende lydene, når jeg hører dem rundt omkring.

Jeg skal gå et eller to år mere på Nyborgskolen for at lære dansk. Jeg går på værkstedslinje, Innovation, og vi har dansk og matematik. Desuden har jeg valgt grafisk værksted, hvor jeg arbejder kreativt med billeder, stoftryk m.v.

Jeg bor sammen med to andre piger i et hus for os selv. Vi laver sommetider mad selv og køber også ind. Hvis der er problemer med kommunikationen, når vi er i butikker, skriver vi på mobilen, og ekspedienten skriver på papir. På den måde finder vi ud af det.

Jeg ved endnu ikke, hvad jeg vil, når jeg er færdig på skolen. Jeg synes, det er svært at finde ud af.

Her i Danmark er der jo mulighed for at komme ud i praktik og prøve noget forskelligt, så måske skal jeg ud i praktik - men det vil jo være svært for mig at skulle ud og kommunikere med andre mennesker. De vil jo være hørende alle sammen.

Indtil da øver jeg mig og arbejder på at blive bedre til dansk.

Jeg både hører og ser med øjnene

Mikkel Holmquist, 19 år, Roskilde, 3. års elev

Det er ikke så nemt at klare sig ude i de hørendes verden. Jeg bruger øjnene rigtig meget, og jeg både hører og ser med mine øjne. Jeg kan en smule mundaflæsning, men det kan være svært at mundaflæse og forstå det talte sprog.

Jeg har fået taletræning. Det er svært, fordi jeg jo ikke kan høre, hvad jeg selv siger, og jeg ved heller ikke, hvordan det skal lyde. Jeg skal prøve at mærke lydene oppe i næsen og ved at holde mig på brystet - og jeg skal lære tungens og mundens bevægelser for de forskellige lyde.

Jeg har en hørerest og kan godt høre musik, hvis jeg skruer lyden meget højt op.

Jeg har høreapparater, men de første to år på Nyborgskolen brugte jeg dem ikke ret meget. De var gamle, og lyden var dårlig - de hylede og var irriterende at høre på. Jeg søgte ikke om nye, fordi jeg ikke syntes, at jeg havde brug for dem.

Men i december 2011 fik jeg nye høreapparater, fordi jeg overvejer at få indopereret CI - Cochlear Im-

plant (et avanceret høreapparat, der omdanner lyden til elektriske signaler, som hjernen omsætter til lyd). For at komme i betragtning til CI skal jeg nemlig have brugt høreapparater i to år.

De nye høreapparater er meget bedre end de gamle, så jeg er begyndt at bruge dem mere, og med dem kan jeg høre musik, når lydstyrken er på medium. Jeg er vild med rapmusik - 50 Cent og Lil' Wayne er mine favoritter.

Jeg har brugt tegnsprog siden jeg var helt lille. Jeg lærte det i en børnehave for døve i København, og mine forældre lærte det på et kursus for forældre til døve børn.

Efter børnehaven kom jeg til en skole i Ringsted. Her var både døve og hørende børn. Det gav problemer med kommunikationen, fordi de hørende børn ikke kunne tegnsprog - og ofte kom vi op og skændes.

Nogle af mine venner fra skolen i Ringsted kom til Nyborgskolen og var glade for det. Så jeg ville også gerne prøve skolen og startede her i 2009. Det var lidt underligt i begyndelsen, for jeg

skulle jo både lære helt nye omgivelser og nye venner og lærere at kende.

Undervisningen er rigtig god. Jeg har lært mere dansk her, end jeg lærte i Ringsted, men det bedste ved at være på Nyborgskolen er værkstederne og det sociale samvær med vennerne.

Så jeg er glad for at være her. Det eneste er, at hvis vi driller lærerne - og det kan bare være småting - så har de nemt ved at blive sure.

Jeg er på værkstedslinjen, Innovation, og vi kan hver især selv vælge, om vi vil have undervisning i dansk, matematik eller engelsk. Tirsdag og torsdag har vi værkstedsarbejde. Jeg arbejder i metal og i træ og laver f.eks. selv de ting, jeg mangler på mit værelse.

Vi får også opgaver udefra, og de penge, vi får ind, bliver brugt til rejser. To gange har vi været af sted på skitur, hvor vi selv havde tjent alle pengene.

I 2011 var vores hold i Ghana, fordi vi gerne ville opleve landets kultur og se en afrikansk døveskole. Vi ville også gerne

støtte skolen lidt, så vi havde bl.a. fodboldstøvler, fodboldbluser, brugte computere og kasketter med derned.

Vores budget var på 150.000 kr., og vi tjente de fleste af pengene selv ved at lave og sælge fuglehuse og gammeldags lanterner - og ved at lave mad og servere.

I 2011 holdt Danske Døves Ungdomsforbund (DDU) generalforsamling her på Nyborgskolen, og vi var værter i to dage. Det tjente vi mange penge på. Og da Nyborg Musikforening havde 25 års jubilæum passede vi baren og serverede for dem.

I næste uge skal vi lave 40 fuglehuse til en af kammeraternes mormor. Han gav hende et af vores fuglehuse i julegave, og da alle hendes venner og bekendte så det, ville de også gerne have et.

Jeg er færdig på Nyborgskolen i sommeren 2012, og jeg ved endnu ikke helt, hvad jeg så skal.

Jeg tænker på at tage en EGU (Erhvervsfaglig GrundUddannelse) i transport og logistik. Som en del af uddannelsen kan jeg nemlig få stort kørekort, og det vil jeg meget gerne have. Min farfar er lastbilchauffør, og den interesse har jeg arvet. Om det så er den vej, jeg vil gå, er jeg usikker på.

Jeg synes, det er svært at vælge. Men i hvert fald vil jeg gerne have en uddannelse og få noget arbejde.

Jeg har bestået svejsekursus og taget truckcertifikat - og jeg har været i lang praktik i et firma i Odense, Lemvigh-Müller, som er grossist i elektronik, stål og metal.

Det var en slags arbejdsprøvning, og jeg arbejdede mest med at pakke. Men

her blev jeg klar over, at jeg hellere vil arbejde med mine hænder og fremstille noget end at pakke.

Endnu ved jeg heller ikke, hvad jeg helst vil med hensyn til bolig.

I dag bor jeg på Nyborgskolens kollegie, hvor vi får støtte af et pædagogteam, og vi har alle sammen en fast kontaktpædagog. Jeg deler en lejlighed med en af de andre elever, og vi laver selv mad og gør rent. Det er sjovt og motiverende.

Jeg kan godt lide at lave mad, og min livret er flæskesteg. Det er forskelligt, hvornår vi spiser. Sommetider spiser vi tidligt, sommetider sent. Det kan blive nat afhængigt af, hvor sultne vi er.

Jeg føler mig klar til at komme ud og være mig selv, men jeg har brug for støtte til at komme op og morgenen og til undervisning. Jeg kommer jo lidt sent i seng, fordi jeg spiller computerspil og hører musik - ja, og er sammen med vennerne. Vi hygger os og ser film.

Lige nu snakker jeg med skolen om to bo-muligheder, når jeg er færdig på Nyborgskolen. Jeg kan enten flytte i egen lejlighed eller få et stort værelse på skolen med adgang til køkkenet.

Hvis jeg vælger værelset på skolen, kan jeg få hjælp til at komme op om morgenen og også få en af lærerne med til møder og lignende.

Flytter jeg i egen lejlighed, kan jeg i stedet for få en mentorordning med Nyborgskolen, så en af lærerne støtter og hjælper mig med at planlægge både mit private liv og min uddannelse.

Jeg i fuld gang med at overveje, hvilken løsning jeg skal vælge - og jeg skal nok finde ud af det!

Jeg er glad for det, jeg lærer

Camilla Hansen, 20 år, Nakskov, 3. års elev

Jeg kom til Nyborgskolen i 2009. Før jeg kom her, gik jeg i 10 år i en specialklasse på Lolland for børn med særlige behov. Jeg var den eneste, der var døv, og jeg kunne ikke kommunikere med de andre børn.

De havde ikke lært mig tegnsprog i specialklassen, så da jeg kom til Nyborgskolen måtte lærerne vise mig tingene, når de ville spørge mig om noget. Hvis de f.eks. ville spørge, om jeg ville have en sodavand, måtte de tage en sodavand og vise mig den.

Jeg begyndte at lære tegnsprog fra den første dag, og efter tre måneder kunne jeg kommunikere med mine to klassekammerater, Anne og Mette, som jeg boede sammen med på kollegiet.

Nu har jeg mit eget kollegieværelse, og jeg får undervisning i, hvordan jeg skal gøre rent, vaske tøj og lave mad.

Jeg er glad for at være på Nyborgskolen - glad for det, jeg lærer, og glad for de ting, vi laver. Jeg lærer at bruge computer og mobiltelefon, og jeg kan sms'e til min mor og få sms'er tilbage fra hende. Hun har lært mig nogle sætninger, som jeg kan bruge.

En gang imellem har jeg savnet min mor om aftenen og været lidt ked af det, men efter at jeg har fået mobiltele-

fon, får jeg hver aften sagt godnat til hende med en sms, og så er der ikke noget i vejen.

Det bedste ved at være på Nyborgskolen er kammeraterne. Vi går i byen, bruger computeren og spiller computerspil. Jeg kan godt lide det spil, der hedder Wii - det danser jeg tit til.

En gang om ugen rider jeg sammen med en pædagog. Jeg har redet, siden jeg var 2 år og kan godt lide det. Jeg kan også godt lide at cykle og har min egen trehjulede cykel med hjemmefra. Nogle gange kører jeg på tandem sammen med min lærer.

Jeg er også glad for at se håndbold, og mit højeste ønske har været at møde håndboldspilleren Camilla Andersen. Mor sørgede for, at mit ønske gik i opfyldelse, så en dag var vi inde og besøge Camilla Andersen i København, og jeg fik en af hendes håndboldtrøjer.

På Nyborgskolen starter vi undervisningen kl. 8. Vi har bl.a. regning og snakker f.eks. om, hvor meget pengene er værd, og hvad man kan købe for dem.

Vi har alle sammen vores eget kamera, og så går vi ud og fotograferer vores egen historie - på kollegiet, i køkkenet, og når jeg er hjemme. I timerne laver vi

kopi af billederne på computeren, og jeg siger med tegn, hvad der skal stå under billederne. Så laver læreren det om til skriftsprog, og jeg skriver lærerens tekst af og sætter den under billederne.

Vi er meget ude i naturen. Lærerne kalder det "motion på volden". Det er gåture, hvor vi ser på naturen og mærker på den.

Vi har også gymnastik, hvor vi spiller bold. Vi har musik til, og vi danser en gang imellem.

Og så er der skolerejserne, som jeg rigtig godt kan lide. I 2011 var vi i Berlin, og her i 2012 skal vi til Istanbul. Det er spændende, og jeg vil gerne se nogle billeder fra byen, før vi tager af sted.

Jeg har en billedmappe, hvor jeg gemmer billeder fra tidligere skolerejser og fra rejser, som jeg har været på sammen med min mor og storebror.

Jeg har en hørerest, og jeg bruger høreapparat på begge ører.

Jeg får artikulationsundervisning, og når jeg snakker med mor, bruger jeg min stemme mere, end jeg gør her på skolen. Jeg kan sige nogle få ord, og de ord, jeg kan sige, eller som jeg næsten kan sige, dem træner jeg. Men sammen med kammeraterne bruger jeg tegnsprog.

Jeg er færdig med min uddannelse på Nyborgskolen her til sommer 2012, og så skal jeg flytte til Center for Døve i Gladsaxe.

Jeg glæder mig, for jeg skal bo i min egen lejlighed, arbejde på vaskeriet og være sammen med

Mette og Anna, som jeg kender fra det første år, jeg var på Nyborgskolen. De er nemlig allerede i Gladsaxe.

Camillas mor Marianne Hansen Nakskov:

Camilla er svært tunghør, og desuden er hun udviklingshæmmet og let spastisk lammet i benene samt lidt i fingrene.

Fra hun var et år og frem til 6 års alderen, fik vi hvert år en uges ophold på børneklinikken i Kristianiagade i København. Klinikken tilbyder hjælp til 0-6-årige børn med særlige behov og observerede Camilla. Vi fik at vide, at vi skulle benytte tegn til tale i kommunikationen med hende, og jeg fik lidt undervisning på klinikken samt to weekendkurser i Nykøbing sammen med Camilla.

Vi har aldrig fået undervisning i tegnsprog - eller fået det tilbudt. Vi har selv opsøgt aftenskoler for at høre, om de kunne hjælpe os med et kursus i tegnsprog, men uden held.

Selv har Camilla ikke fået undervisning i tegnsprog, mens hun var på Lolland.

Jeg tror, at Camilla var det eneste døve barn i Nakskov og Maribo. I hvert fald har vi aldrig hørt om andre.

I børnehaven fik hun en støttepædagog, og personalet fik et grundkursus i tegn til tale.

Børneklinikken i Kristianiagade i København slap Camilla, da hun var 6 år, og sagde til os: "Pak en kuffert og kom herind til København. Så skal vi nok finde den rette undervisning til Camilla."

Dengang tænkte jeg, at jeg ikke kunne klare at bo i København, men i dag fortryder jeg, at jeg ikke gjorde, som børneklinikken foreslog.

Da Camilla skulle i skole, måtte hun til Maribo for at komme i specialklasse.

Derfor flyttede vi til Maribo for at være tæt på skolen, så Camilla kunne undgå den lange transporttid.

I skolen kunne Camilla hverken kommunikere med lærerne eller de andre børn, så hun fik ikke decideret undervisning.

Vi spurgte kommunen, om hun ikke kunne få bevilget tegn til tale-undervisning et par timer om ugen, men kommunen svarede, at hun fik den undervisning, hun havde behov for.

Vi spurgte også til talepædagog og taleundervisning, og vi fandt selv en talepædagog, som gerne ville undervise Camilla, men kommunen sagde nej.

Først da hun var i 5. eller 6. klasse, fik hendes lærer et grundkursus i tegn til tale, og de andre børn i klassen begyndte at interessere sig lidt for tegn til tale og for Camilla.

Trods den manglende kommunikation var Camilla glad for skolen, og da hun var ved at være færdig dér, begyndte vi at undersøge muligheder for hendes videre uddannelse.

Vi havde god kontakt med en socialrådgiver i Spastikerforeningen, og han fortalte om Nyborgskolen, hvor Camilla kunne få STU - den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse for unge med særlige behov.

Vi tog til Nyborg og kiggede på skolen. Det var bare det helt rigtige for Camilla, og vi ansøgte kommunen, som bevilgede opholdet.

Der er sket rigtig meget med Camilla, siden hun startede på Nyborgskolen og begyndte at lære tegnsprog. Hun er kommet rigtig godt med, er blevet mere moden og har lært en masse.

Nu behersker hun både tegn til tale og tegnsprog.

Hun havde lidt sprog i forvejen og får artikulationstræning. Det har hjulpet hende, og hun har fået flere ord på - men det skulle hun jo have haft, da hun var lille.

Camilla er glad for at være på skolen, og hun glæder sig til at flytte til Center for Døve i Gladsaxe.

Hun er endelig kommet blandt ligestillede - så hun skal ikke tilbage til Lolland og miste alt det, hun har lært!

Medarbejderne bruger tegnsprog

På Nyborgskolen kommunikerer medarbejderne med eleverne på tegnsprog. Derfor har alle medarbejdere været igennem en grunduddannelse i tegnsprog.

Det er ikke en forudsætning, at nyansatte behersker tegnsprog, men et krav, at de tilegner sig tegnsproget gennem kurser og ved daglig kommunikation med eleverne.

Medarbejderne tilpasser deres sprog, så det passer til den enkelte elevs ønsker og behov.

Skolen har stadig overvægt af elever, der ønsker at kommunikere på tegnsprog, men nogle af de elever, der har fået CI - Cochlear Implant og træner artikulation, beder om også at få stemme på.

Jeg vil meget gerne have en uddannelse

Namat, 19 år, 2. års elev

Jeg kunne godt tænke mig at blive bilmekaniker, men jeg ved ikke, om det kan lade sig gøre.

Det kan nemlig være lidt svært for døve at arbejde som mekanikere, fordi man jo skal kunne lytte til bilernes motorlyde.

Jeg håber, at jeg kan blive accepteret, fordi jeg bruger høreapparat, men måske er det ikke tilstrækkeligt.

Under alle omstændigheder vil jeg meget gerne have en uddannelse! Nu dygtiggør jeg mig, og så må jeg se, hvad fremtiden bringer.

Jeg er ikke helt døv. Jeg kan høre lidt, selvom jeg ikke har høreapparater på, men det kræver, at man råber meget højt til mig. Almindelig tale kan jeg ikke høre.

Jeg har en søster, der er hørehæmmet, men hun hører bedre, end jeg gør. Jeg er det, man kalder svært hørehæmmet.

Jeg kan høre lyde på omkring 80 decibel, hvor folk, der hører normalt, ligger omkring 20 decibel, mens helt døve ligger på 100 decibel.

Jeg bruger høreapparater, og jeg har dem altid på. Hvis jeg tager dem af, føler jeg, at det er helt forkert, og at jeg er tilbage, hvor jeg ingenting kunne høre.

Da jeg var barn i Afghanistan, kunne jeg både tale og skrive persisk, og mine forældre fortæller, at vi kommunikerede fint på persisk.

Men jeg havde ikke høreapparater, og jeg kunne ikke tegnsprog.

Vi flyttede til Danmark i 2002, og her fik jeg høreapparater.

Vi boede i København, og jeg kom på døveskolen på Kastelsvej. Jeg startede i 3. klasse og gik her frem til 10. klasse.

I starten var det bare så svært med kommunikationen. De andre elever brugte jo tegnsprog og kunne både snakke med lærerne og med hinanden.

Jeg var dybt imponeret og meget nysgerrig efter at finde ud af, hvordan de gjorde.

Når jeg ville kommunikere, var jeg nødt til at pege på alting.

Var det farven rød f.eks., måtte jeg finde noget, der var rødt, og så pege på det.

Men jeg fandt hurtigt ud af, at jeg i stedet bare kunne nøjes med at lave et tegn for rød.

Lærerne brugte jo tegnsprog i undervisningen, og så spurgte jeg de andre elever om, hvad der blev sagt. Var det f.eks. tegnet for, at vi skulle spille fodbold, så viste de mig en bold og

sparkede til den. På den måde lærte jeg tegnsproget og udviklede det - og senere lærte jeg også at skrive og læse.

På grund af den intensive indlæring af dansk tegnsprog og dansk sprog - og senere engelsk og tysk, glemte jeg mit persiske sprog.

I dag kan jeg kun tale og skrive ganske lidt persisk, og det er ærgerligt. Men jeg kan de persiske tal.

De sidste par år på Kastelsvejens Skole begyndte jeg at tænke på min fremtid og undersøgte de forskellige muligheder.

Jeg valgte Nyborgskolen, fordi jeg her kan tage både 9. og 10. klasses eksamen, være sammen med andre døve unge og blive undervist af lærere, som bruger tegnsprog.

Desuden kan jeg prøve mange forskellige ting, og der er mulighed for støtte i dagligdagen.

Jeg startede på Nyborgskolen i 2010, og der var stor forskel i forhold til den skole, jeg kom fra.

Jeg oplevede, at vi på Nyborgskolen lærte rigtig meget. Vi lærte at skrive - og matematik, som tidligere var så svært, blev pludselig nemt. Men det er jo også den læring, der sker. Man udvikler sig.

Undervisningen er god - jeg får meget udbytte af den, og det er med til, at jeg udvikler mig mere og mere.

Det betyder selvfølgelig også noget, at jeg selv er aktiv og gør en indsats. Jeg spørger ind til tingene, og lærerne forklarer mig det forskellige på en god måde, så jeg forstår det. Hvis jeg nu ikke gad og i stedet smuttede, så ville jeg jo ikke kunne lære noget.

Det handler meget om, at jeg selv gerne vil, og at det er mig, der er aktiv i samarbejde med lærerne.

Sidste år gik jeg i klasse med en god kammerat, der nu er i videre uddannelse. Han gjorde meget for at lære noget, han var flittig til at lave sine lektier, og han havde styr på tingene.

Jeg så lidt op til ham og spurgte ind til, hvordan han gjorde. Hans svar var, at det handler om at ville lære noget. Det er et valg.

Jeg må jo give ham ret.

Den måde, vi udvikler os på, er ved, at vi er interesserede og ved at lære en masse.

Sidste år var jeg til eksamen i nogle af fagene på 9. klasses niveau. Det gik fint, selvom jeg ikke fik topkarakterer.

Nu gælder det så fagene tysk, kemi og fysik på 10. klasses niveau.

Men jeg føler mig ikke rigtig klar til at tage de eksaminer, så jeg venter et år mere.

Nu, hvor det er 10. klasses eksamen jeg skal have, er det ligesom sidste chance, og især det skriftlige kan være svært for mig.

Når jeg skriver, er jeg meget længe om det, og jeg bruger meget tid på at spekulere på, hvordan ordene skal staves og grammatikken skal være.

Så jeg vil gerne få lært noget mere - både for at sikre, at jeg får gode karakterer, og fordi jeg gerne vil blive bedre til at skrive.

De to vigtigste ting for mig som elev på Nyborgskolen er fagene og de døve venner.

Jeg kan jo kommunikere med de andre her på skolen. Det er så dejligt

nemt, at man bare kan snakke sammen på tegnsprog!

Jeg er også glad for at bo på kollegiet. Jeg har mit eget værelse og laver mad til mig selv.

I fritiden hygger vi os. Jeg sidder ved computeren sammen med de andre, jeg går til fitness og sommetider i biografen.

Lektier laver jeg jo også.

Jeg er mest sammen med de andre drenge, og sommetider lokker jeg nogle af dem med til fitness.

Nu har jeg snart været på Nyborgskolen i to år, så derfor vil jeg gerne videre - ud og prøve noget nyt. Min plan er at søge ind på VUC og dér dygtiggøre mig til eksamen næste år.

Jeg vil gerne holde kontakt med de venner, jeg har fået her på Nyborgskolen, men om det kan lade sig gøre, ved jeg ikke.

Det vil vise sig.

Vi har jo kun kendt hinanden i to år, og så kan man godt risikere at glemme hinanden.

Det sværeste ved at være døv er at være sammen med hørende. Jeg kan godt skrive, men det er alligevel ikke altid, at det lykkes at kommunikere, for ofte synes de hørende, at det er for besværligt.

Skolefagene kan også være svære, når man er døv.

Så de to ting fylder meget for mig, og dem arbejder jeg meget med.

Undervisning i fremmedsprog

Nyborgskolen underviser eleverne i fremmedsprogene tysk og engelsk.

Her foregår undervisningen af gode grunde ikke på tegnsprog, men ved skriftlig kommunikation - bl.a. på tavlen. Den efterfølgende afgangsprøve er ligeledes skriftlig.

Mentorordning

Nyborgskolen har en mentorordning, hvor eleverne kan få hjælp og støtte fra en medarbejder i overgangen fra skolen til voksenlivet og til gennemførelse af en ungdomsuddannelse.

Tegnsprogs- tolkning

Døve har ret til tegn-
sprogstolk til møder,
kurser og telefon-
samtaler på arbejds-
pladsen, til videregå-
ende uddannelse, ved
kontakt med sund-
hedsvæsenet, syge-
huse, politi, retsvæsen
samt til forskellige
sociale aktiviteter som
møder i fagforening,
barnets første skole-
dag, politiske møder og
kirkelige handlinger.

Tegnsprogstolke tolker
simultant, altså samti-
dig med den som taler.
Tolken er neutral og
oversætter det, som
siges, direkte.

En tolk kan kun klare
at tolke i kort tid ad
gangen og har behov for
10-15 minutters pause
for hver tolketime. Kan
det ikke lade sig gøre,
løses opgaven af to
tolke.

En tegnsprogstolk har
tavshedspligt.

Jeg vil være smed!

Peter Lybker, 18 år, Horsens, elev 2011

Jeg har altid været interesseret i metal, og siden jeg var 13 år, har jeg vidst, at jeg ville være smed.

Jeg startede som elev på Vejle Tekniske Skole i januar 2012. Både lærerne og de andre elever tog godt imod mig, og jeg er meget glad for at gå her. Jeg synes også, at det går fint, og i bundne opgaver i svejsning har jeg fået 7, 10 og 12.

Som afslutningsopgave på grundforløbet skal jeg lave en kæmpegrill med skorsten og det hele. Det er en svær opgave, hvor jeg skal bruge alle de teknikker, jeg har lært. Det bliver spændende, og jeg regner med at bestå.

At være døv betyder altid ekstra arbejde. Jeg skal øve mere end de andre, og jeg bruger mange kræfter på at forstå, hvad de andre siger, så nogle gange kan det godt være lidt hårdt. Men jeg vil være smed, så jeg skal nok gennemføre!

Jeg har en lærlingekontrakt med Give Elementer, og her starter jeg i praktik, når jeg er færdig med grundforløbet på teknisk skole. Jeg skal lave forskellige svejseopgaver, og jeg glæder mig.

Jeg bliver færdig som svend i 2015, og så vil jeg enten ud og arbejde eller tage en videregående uddannelse. Jeg kunne godt tænke mig at arbejde inden for skibsbranchen.

Jeg er født helt døv og har gået i børnehave og i skole på Fredericiaskolen for døve og hørehæmmede. Fra 5.

klasse havde jeg to overnatninger om ugen på skolens elevhjem. Jeg gik ud efter 10. klasse med eksamen i matematik og fysik - fordi det er adgangskravet på teknisk skole.

Da jeg gerne ville lære noget om at være smed og også gerne være sammen med kammerater, der er døve ligesom jeg selv, tog jeg i 2011 et halvt år på værkstedslinjen Innovation på Nyborgskolen.

Jeg var på metalværkstedet to dage om ugen og prøvede at svejse og bukke. Vi havde også teoriundervisning om metal, og jeg fik lidt kendskab til læsning af teknisk tegning.

Jeg kunne lide at være på Nyborgskolen. Jeg følte mig selvstændig - jeg kunne jo selv bestemme mange ting.

Det var også godt at være sammen med gamle kammerater fra Fredericiaskolen, men også at få nye venner. Nogle af dem er i dag blevet mine rigtig gode venner.

I fritiden gik jeg til fodbold i en hørende klub i Nyborg. Vi tog også ud og feste. En af mine kammerater og jeg skrev en ansøgning til skolelederen om at få lov til at gå i byen, når det var blive-weekend, og det lykkedes os at få en sær aftale. Vi søgte desuden om at få ændret reglerne, så det var muligt at få sin knallert med på skolen. Det lykkedes også.

Jeg har CI - Cochlear Implant (et avanceret høreapparat, der omdan-

ner lyden til elektriske signaler, som hjernen omsætter til lyd). Det fik jeg, da jeg var 5 1/2 år.

Det hjalp mig meget i min hverdag, men der er stadig lyde, som jeg ikke kender. Jeg kan høre, hvad der bliver sagt, hvis jeg er vant til stemmen og kender personen, men der er situationer, hvor det er svært for mig at høre. Jeg kan f.eks. ikke høre, hvad der bliver sagt på TV – talen er for hurtig for mig.

På Fredericiaskolen trænede vi lyd cirka to gange om ugen for at lære at høre og tale, og på Nyborgskolen fik jeg også nogle gange træning i at opfange lyde.

Da jeg startede på teknisk skole, fik jeg en af Nyborgskolens lærere, Kjeld, som mentor, og det er jeg glad for. Jeg bruger ham, hvis jeg har problemer. Vi snakker også om, hvad jeg laver – og hvad der sker på Nyborgskolen.

Kjeld kommer cirka en gang om ugen, og jeg kan sende ham en sms, hvis jeg har brug for at snakke med ham imellem besøgene – eller aflyse, hvis alt går fint.

Sommetider kommer lederen af Nyborgskolens metalværksted, Kim, i stedet for Kjeld, fordi jeg også kan have brug for at snakke fagligt.

Hvis der er noget i undervisningen, som jeg ikke kan forstå, beder jeg Kim om at forklare mig det, og han kan også hjælpe mine tolke med tegnsprog for de forskellige smedeudtryk.

Jeg kan have tolk med, når jeg får undervisning. På værkstedet har jeg ikke så meget brug for tolk. Det har jeg til gengæld, når vi har teoriundervisning. Så har jeg tolk hele tiden, men mange tolke kender ikke smede-udtrykkene. En gang imellem må jeg bede jeg dem om

at stave ordene, og sommetider bliver vi enige om et tegn for et bestemt udtryk.

Det kan være svært at følge med i det teoretiske, og her kan jeg føle, at det er et problem at være døv.

Hvis jeg siger til mine lærere, at der er noget, jeg ikke helt forstår, giver de mig sommetider papirer med hjem, så jeg selv kan læse derhjemme.

De andre elever er meget venlige, og hvis der er et eller andet, jeg ikke forstår, så hjælper de mig.

De er også lidt interesserede i tegnsprog. De vil gerne lære de frække tegn, og jeg har vist dem nogle af dem. En gang imellem snakker vi lidt sammen, for når de taler langsomt og tydeligt, og vi har øjenkontakt, kan jeg godt forstå, hvad de siger.

Nogle af mine lærere kan godt sige lidt med tegn, hvis jeg har lavet noget godt eller noget, der er forkert.

Jeg bor hjemme hos mine forældre og kører frem og tilbage i min egen bil. Jeg har lige fået kørekort. Jeg havde tolk med til køreundervisningen, og jeg trænede teorispørgsmålene derhjemme.

Jeg kører fuldstændig ligesom andre. Jeg kan høre, hvis nogen dytter, og jeg kan også sagtens høre en ambulance.

Jeg holder mig i form ved at spille fodbold i Viking i Vejle, som er en idrætsklub for døve og hørehæmmede. Det betyder meget for mig at kunne slappe af og være tryk sammen med ligestillede.

Jeg overvejer at starte i en hørende klub i Horsens, men jeg skal først lige finde en rytme i hverdagen, når jeg starter i praktik.

Nyborgskolen er et vigtigt kontaktsted

Fridolin Warburg, 35 år, Nyborg, elev 1993-94

Nyborgskolen er et godt socialt omdrejningspunkt og et vigtigt kontaktsted for døve. Det er her, unge lærer hinanden at kende.

Vi har jo ikke de samme muligheder for at danne kontakter, som hørende har. Vi er ikke så mange, og vi er spredt rundt i hele landet. Derfor er det en fordel, at vi kan møde andre døve og lære dem at kende.

Mange af de kontakter, jeg fik, da jeg var på Nyborgskolen, har jeg stadig.

Jeg er helt døv. Jeg kan høre fra 120 decibel og opefter, så jeg kan høre et fly, der larmer omkring 140 decibel. Men jeg kan ikke høre et trykløftsbor.

Min far er uddannet inden for lingvistik, så han forstod, at jeg skulle starte med at lære tegnsprog som lille.

I børnehaven var der en døv pige, som havde døve forældre. Det betød, at jeg havde nogen at snakke med, og jeg tror, at det har hjulpet mig til at få et godt tegnsprog.

Vi boede i København, og jeg gik på Kastelsvejens Skole for døve og hørehæmmede.

Dengang troede man, at døve ikke kunne det samme som hørende, og derfor var undervisningsniveauet på

døveskolerne lavere end på skolerne for hørende. Det betød, at en døv 8. klasse ofte lå på niveau med en hørende 3.-4. klasse.

På skolen blev der oprettet en forsøgsklasse, fordi man ville afprøve, om døve kunne følge med på hørendes niveau.

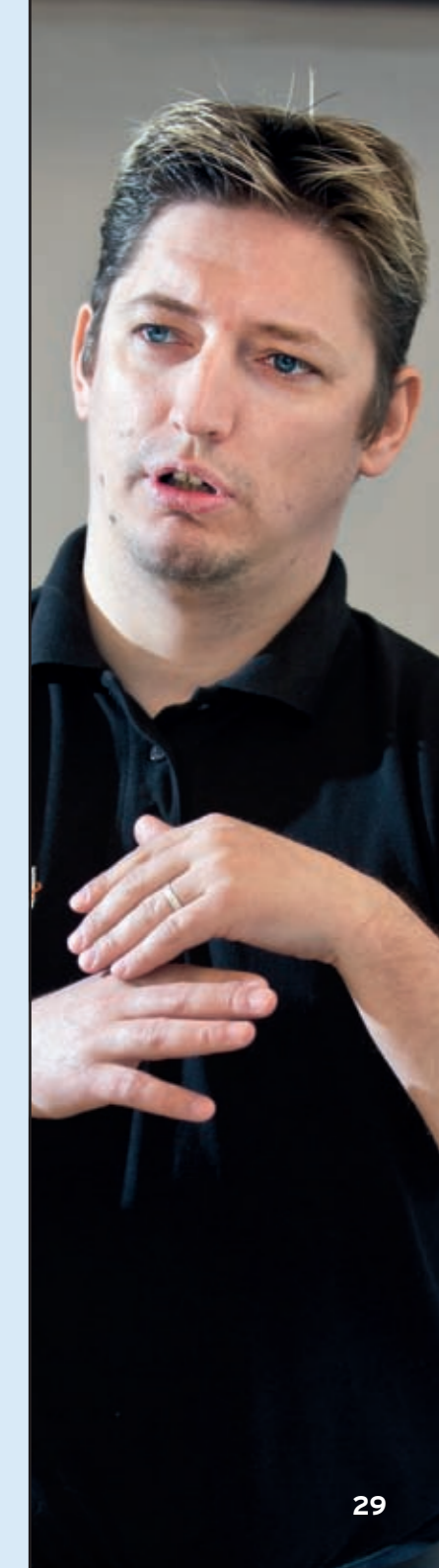
Jeg kom med i forsøgsklassen fra børnehaven og frem til 10. klasse. Her fik vi de samme vilkår som en hørende klasse. Vi fik de samme bøger og undervisning på samme niveau.

Vi tog 9. og 10. klasses eksamen på samme niveau som hørende elever, og det viste sig, at der ikke er meget forskel på døve og hørende. Vi kan det samme. Der er bare forskel på hørelsen.

Forsøgsklassen blev meget berømt. Lærere og fagfolk fra hele verden kom og besøgte os, og forsøget har hjulpet døveskolerne til at hæve niveauet.

Det har også hjulpet mig personligt. Vores klasse fik god støtte, og vi havde gode forudsætninger. Vi fik de bedste lærere som undervisere, alle i klassen var stærke personer, og vi havde en god og stærk forældregruppe. Så jeg fik en rigtig god ballast med fra skolen.

Men det er sørgeligt at vide, at mange døve før forsøgsklassen ikke har fået samme ballast, fordi man har

tænkt: "Døve kan ikke, døve er langsomme og dumme."

Mange døve er lynende intelligente, men har desværre ikke haft den samme støtte, som vi havde.

Tidligere skete det, at lærerne ikke syntes, at det var vigtigt for døve at lære så meget. Det er meget bedre i dag, selvom det stadig sker, at døve børn ikke får den støtte i skolen, som de har brug for.

Nu er det store problem, at døveskolerne bliver presset på økonomien på grund af, at mange børn får CI, således at antallet af døve børn falder.

Da jeg var ved at være færdig på Kastelsvejens Skole, diskuterede min far og jeg, hvad jeg skulle bagefter. Far foreslog gymnasiet, men det sociale var vigtigt for mig, og jeg ville gerne på Nyborgskolen sammen med de andre fra klassen. Nogle af os ville gerne af sted efter 9. klasse, men det endte med, at vi ventede, til vi var færdige med 10. klasse, og så tog vi alle sammen til Nyborg.

De fleste af os bestod 10. klassens eksamen i København, mens et par stykker først fik eksamen i Nyborg.

Jeg var på Nyborgskolen et år, og det var rigtig godt. Her var jeg sammen med ligestillede kammerater, og det er det, som døve er allermost glade for.

Man kan jo altid komme i gymnasiet eller på HF, men den der følelse af sammenhold, det at vide, at der er andre som mig -

den får man på Nyborgskolen. Og det er vigtigt.

Jeg har det hele i hovedet, så jeg valgte den boglige linje. Jeg havde alle eksaminerne i forvejen, så jeg tog noget engelsk og tysk igen for at forbedre mine karakterer.

Vi var cirka 130 unge på 17-19 år sammen - der var fest og farver.

For mig var det mest fest.

Jeg havde ikke fundet ud af, hvad jeg ville være, men tænkte lidt på at blive elektriker. Efter Nyborg startede jeg derfor på HTX i Ballerup, men fandt ud af, at det ikke lige var mig, så efter et halvt år droppede jeg ud, hvilket jeg senere har fortrudt.

Jeg fik arbejde i Børnehuset i Nansensgade, hvor der både var døve og hørende børn. Samtidig arbejdede jeg på Døvefilm, som producerer TV-programmer på tegnsprog. Jeg var også bartender/cafémedhjælper.

Jeg var 7 år, da jeg første gang medvirkede i Døvefilms programmer for børn, og siden har jeg været tilknyttet. På et tidspunkt var jeg vært i et børneprogram - "Fridolin's", og Døvefilm kalder stadig på mig, hvis de har brug for mig.

Jeg startede på HF, men efter tre år stoppede jeg uden at få min afsluttende eksamen, og det fortryder jeg også i dag.

Jeg havde forskellige jobs, indtil jeg i 2003 startede på uddannelsen som mediegrafiker. Uddannelsen varer 4 år, men

jeg stoppede efter 3. Da var jeg mediegrafiker-assistent og fik job i et computerfirma.

En dag blev min nuværende chef, Kasper, ansat samme sted. Jeg kendte ham fra Nyborgskolen, og da firmaet gik konkurs, oprettede Kasper sit eget it-firma, Webgait, hvor jeg blev ansat og nu er it-administrator.

Vi startede i Roskilde, men vores beliggenhed var ikke særlig synlig, så i 2010 flyttede vi til Nyborg, som ikke rigtigt havde it-firmaer. Vi løser alle mulige computeropgaver, og vi har fået mange kunder - fra unge nørder til ældre mennesker.

Vi er tre nu - og vi er alle døve. Vi tager praktikanter fra Nyborgskolen, og vi synes, det er spændende at være med til at lære dem om computere.

Jeg har et godt liv, selvom jeg er døv.

Jeg er gift. Jeg mødte min kone på Facebook, og hun er hørende, så jeg har lært hende tegnsprog. Jeg har en søn fra et tidligere forhold. Han er 10 år i dag og kan også tegnsprog. Det kom helt naturligt for ham.

Det sværeste ved at være døv er at lære at tale perfekt. Det ville jeg gerne kunne, men det kan jeg ikke. Jeg kan jo ikke høre min egen stemme.

Men for mig er det vigtigt at tænke positivt. Jeg har ikke tid til at være i dårligt humør.

Vi er som alle andre - vi kan bare ikke høre

- Vi er nøjagtig ligesom alle andre mennesker. Den eneste forskel er, at vi ikke kan høre!

Sådan siger 18-årige Kasper Rasmussen fra Esbjerg. Han er døv og elev på Nyborgskolen, som er Danmarks eneste landsdækkende skole for unge med høretab.

Sammen med flere af sine skolekammerater har han valgt at stå frem og fortælle om, hvordan det er at være ung og ikke kunne høre - eller kun høre meget lidt.

De unge har valgt at fortælle deres historie for at medvirke til at synliggøre og skabe forståelse for de udfordringer, som unge døve og hørehæmmede har, når det gælder uddannelse, arbejde og ungdomsliv.

De fortæller om den vanskelige kommunikation med hørende og om, hvor meget det betyder for dem at kunne være sammen med ligestillede.

Nyborgskolen

College og kompetencecenter
for unge med høretab

nyborgskolen@soc.regionsyddanmark.dk
www.nyborgskolen.dk